

Den 16. oktober 1943.

N O R S K V I L J E

Organ for heimefronten.

Norge skal vernes med viljer av stål.

Professor Fredrik Paasche døde i Stockholm 1. sept. og ble begravet fra Uppsala Domkirke den 6.sept. Ved begravelsen sto norske studenter og gymnasiaster vakt ved kisten. Professor Anton Fridrichsen forrettet etter norsk ritual. Han enkte sin tale slik:

"Fredrik Paasches stadige advarsel var: Vi må ikke hate! Han ville at Norges framtid skulle gå i kjærlighetens og godhetens tegn. Allikevel var han ingen virkelighetsfjern romantiker. Han forsto sitt folk, og han trodde på det. Norge behøver mange som ham. Fra Norges konge til hver enkelt sørger vi nå over ham og takker ham for hva han har vært i disse folkets vonde år.

Du gode nordmann, kristmann, korsmann, fred over ditt lyse minne. Det forplikter".
Asken vil senere bli ført hjem til Norge.

Salig er den hvis hjerte er rent.
Nu Fredrik Paasche er død,
ser jeg de ordene for meg,
skrevet i glød av hans glød.
Salig er den hvis hjerte er rent.
Nu Fredrik Paasche er borte,
ser jeg det stå i bokstaver av gull
klart over sorgens - det sorte.

Hjertet er rent når hjertet er hett,
glødende, gavmildt som hans.
Gi nu den rene av hjertet,
Norge, din hviteste krans.
Kommende somrer, han ikke får se,
knopper seg alt ved hans bære.
Speil deg, å Norge, med blåfjell i sne
blennende der i en tåre!

Norge, han så deg som bivrostbro
over et blanksvart hav.
Hvelv dine farger i levende
brohvelving over hans grav!
Nordmenn, la hånd møte broderhånd
over det sted hvor han hviler, -
Gledes i mørket vil da hans ånd
der den mot lyset stiler.

Salig er den hvis hjerte er rent.
Nu har hans hjerte fått ro, -
Hjertet, et stort stykke Norge,
brast - under byrder av tro.
Salig er den hvis hjerte er rent.
Få er vel skapt til å bære
byrden han bar. Men legg skulderen til,
gjør det i d a g - til hans ære!

Gunnar Reiss-Andersen.

Nyheterne 10/10 til og med 14/10-1943.

Sovjetsanveldet: Sovjetarmeene har utvidet og befestet de bruddene de har etablert på Dnjeprs vestbredd, syd og syd-øst for Kiew og syd-øst for Kremenshug. Uthvilte og øvede tropper føres ustanselig over elven, og tross tyskernes uvanlige kraftige motstand har russerne jevn og sikker framgang. Over 8 divisjoner er nå ført over elven. Ved Pereslav er den russiske kile så dyp at det tyske artilleri ikke når de russiske hovedstyrkene på elvens vestbredd. En viktig tysk forsvarssone er blitt inntatt, og to russiske divisjoner er gått igjennom her under videre framrykking. Kampene er uvanlig harde med store tap på begge sider. Bare på ett punkt ble søndag 8 kraftige tyske motangrep slått tilbake. Bak den tyske front er russiske friskarer i livlig kamp med tyske tropper og har erobret flere bebodde strøker. Trusselen mot Kiew øker, og tyskerne er begynt å evakuere byen. Flyktninger fra Kiew forteller at tyskerne foretar omfattende ødeleggelse, bl.a. setter de brann på offentlige bygninger, såsom museer, teatre, hoteller m.v. De plyndrer og herjer som villdyr, og verdier av alle slag, ja endog møbler, sendes til Tyskland. De russiske tropper har trent i gjennom byens ytre forsvarslinjer og har bedret sine stillinger betydelig syd og nord for byen, som ustanselig blir bombet og beskyttet av russerne. Russerne står ca. 3 km. fra Kiew. Zaporoshes forsvarsverker

Der foreligger også meldinger om at russerne har brutt igjennom etter heftige kamper. Sent i går kveld kunngjorde marsjall Stalin at hele byen var på russiske hender. Heftige kamper foregår p.t. i Melitopols sentrum etter at tyskerne har lidd store tap i tropper og materiell. Jernbaneforbindelsen til Krim - som går gjennom Melitopol - er blitt avskåret. Hermed er kampene om Krim innledet.

På midtfronten er tyskerne i ferd med å evakuere Gomel, og heftige gatekamper er i gang. Byen Dobrush, øst for Gomel, og forstaden Novo Belitsja er blitt befrikket. I et to dagers slag nord for Gomel hadde tyskerne 5500 fallne.

På Leningrad-fronten er de tyske forsvarslinjer i fare, idet russerne har innledet kamper mellom Leningrad og Mga. Russerne har her god framgang. Taman-halvøya er nå helt befrikket, hvorved 20 russiske divisjoner er frigjort til innsats annet steds. Under de siste kampene hadde tyskerne 20.000 fallne, og russerne tok 3000 fanger. Enorme mengder krigsmateriell av alle slag er blitt erobret.

Onsdag kveld ble det meldt at der raser luftkamper uten sidestykke over Kiew. Det er tydelig å merke at den tyske flyinnsatsen på østfronten etter hvert er blitt svakere. Tyskerne gjør fortvilte forsøk på å demme opp for den russiske framrykkingen, men det russiske flyvåpen er absolutt herre i luften og kan diktere kampens gang. Die Luftwaffes mangel på jagerfly kan ikke erstattes, og en avgjørende krise er inntrått for det tyske flyvåpen på østfronten. I den senere tid har russiske bombefly under en del offensive tokter ikke møtt tysk motstand.

Italia: Marsjall Badoglio har sendt følgende budskap til den italienske ambassade i Madrid: "Kong Victor Emanuel beordrer Dem til å sette Dem i forbindelse med den tyske ambassadør i Madrid og meddele denne at Italia anser seg for værende i krig med Tyskland fra kl. 16.00 den 13/10. Med dette skritt har vi avskåret alle bånd med den fryktelige fortid.

Italienerne: Det vil ikke bli fred i Italia så lenge en eneste tysker ennå befinner seg på Italias jord. Sammen med våre venner, alle de forente nasjoner, må vi fortsette marsjen framover. Tyskernes grusomheter i Neapel er verre enn noen kan tenke seg. Regjeringen, som jeg står i spissen for, vil bli kompletteret om kort tid, og alle de politiske partier vil bli representert. Den nåværende ordning vil på ingen måte berøve det italienske folk adgangen til å velge sin egen regjeringsform, når krigen er over." Der er utsendt følgende erklæring fra den britiske, den amerikanske og den sovjetrussiske regjering: "Vi godtar marsjall Badoglios erklæring om Italias stilling og anerkjenner Italia som medkjemper i krigen mot Tyskland. De be-

givenheter som har funnet sted siden den 8/9 og alle misgjerninger har gjort Italia til en krigførende makt på vår side, og man vil fortsette å samarbeide med Italia. Vi godtar også forsikringen om at regjeringen vil bøye seg for det italienske folks vilje når tyskerne er drevet ut. Dette våpenfelleskap mellom Italia og de Forente nasjoner kan ikke ha noen innflytelse på de betingelser som nylig er undertegnet, og betingelsene for våpenstillstanden med Italia vil bare bli endret som følge av den hjelp Italia kan yte de allierte."

Minister uten portefølje, Law, uttalte at den britiske regjering ikke anerkjenner den italienske konge hverken som konge av Albania eller som keiser av Etiopia. Bruken av disse titler er helt utilrådelige. Med hensyn til de to generaler Ambrosio's og Roazza's forhold meldes at dette vil bli nøye undersøkt. Hvis beskyldningene mot dem viser seg å være begrunnet, vil der bli tatt alle mulige forholdsregler. General Roazza står på den jugoslaviske liste over krigsforbrytere, men der foreligger ennå ingen anmeldelse i London fra den jugoslaviske regjering.

Den 5. amerikanske arme fortsetter framgangen og har inntatt byen Caserta. Natten mellom den 12. og 13. oktober satte den 5. arme i gang en kraftig offensiv mot "Volturnolinjen" og sikret seg et bruhode på elvens nordside. Tyskerne gjør voldsom motstand for å hindre de allierte i å få fotfeste. Både øst og vest for Capua er opprettet bruhoder, og tyskerne konsentrerer svære panserstyrker til motangrep, men de allierte har fått sikkert fotfeste og har brakt tanks og panservåpen over elven. En må her regne med harde kamper, da det er sannsynlig at tyskerne for enhver pris vil forsøke å holde sine stillinger. Den 8. arme har i øst inntatt byene San Larino og San Marco. Indiske tropper tar del i kampene. 14. oktober ble det meldt om en framrykking på ca. 11 km. De allierte foretar voldsomme luftangrep over de tyske stillingene. Nord for Pescara er et stort antall lokomotiver og 51 jernbanevogner ødelagt. Allierte fly, fra baser i Italia, foretok onsdag kraftige angrep mot flyplasser ved Tirana i Albania. På en flyplass ble halvparten av flyene på bakken ødelagt.

I Jugoslavia og Kroatia fortsetter friskarene kampene og har god framgang over alt. Store deler av Jugoslavia beherskes av friskarene. Jernbaneforbindelsen Zagreb - Fiume - Trieste er blitt brutt slik at tyskernes tilførsler til Split er blitt stoppet. Videre er jernbaneforbindelsen Trieste - Østerrike brutt samtidig som store strekninger av jernbanelaget Budapest - Zagreb er i friskarenes hender. Den tyske offensiven mot friskarene i Slovenia varer ved, og store kamper, særlig langs jernbanelinjen Zagreb - Beograd, er i gang. Der foregår gatekamper i Zagreb mellom friskarene og tyske tropper. Her er 300 tyskere og quislinger blitt drept og 355 tatt til fange. Tyskerne har uten hell forsøkt å bryte i gjennom friskarenes linjer. I Jugoslavia har tyskerne gått til meget harde represalier mot befolkningen og de retter stadig og nye terrorhandlinger mot folk i byene. Luftvåpnet har således utsløttet en by i Syd-Slovenia, Novomesto, og drept hele befolkningen. De truer nå med lignende skritt overfor andre deler av landet, dersom ikke friskarene innstiller sin virksomhet.

Vestfronten: I september måned er det blitt sloppet ned 14.000 tonn bomber over Tyskland. - Ved angrepene forrige fredag mot Bremen og Wegesack ble der forvoldt store skader. 142 tyske jagere ble skutt ned, 30 flygende festninger og 3 britiske jagere gikk tapt. Store styrker flygende festninger var lørdag den 9. oktober over flere steder i Øst-Preussen, Polen og Pommern Bl.a. ble Gdynia og Danzig bombet. Her ble oljecisterner og andre krigsviktige anlegg ødelagt. I Gdynias havn ble et stort passasjerskip senket og 3 andre skip satt i brann. Kaianleggene både i Danzig og Gdynia ble svært skadet. 91 tyske jagere ble skutt ned mot tapet av 29 flygende festninger. Natt til 9. oktober var britiske flyformasjoner over Bremen, Berlin, Hannover og Ruhr. Videre ble miner lagt ut i fiendtlige farvann. 31 bombefly gikk tapt etter disse operasjoner. Natt til 10. oktober var Mosquito-fly på ny over Berlin uten å lide tap. Onsdag angrep og senket britiske jagerfly 2 mindre fartøyer utenfor Brest. Samtidig ble tyske kommunikasjoner i Frankrike angrepet. Her gikk ingen fly tapt. I dagslys søndag, 10. okt., angrep amerikanske flygende festninger mål i Tyskland. 102 tyske jagere ble

skutt ned. Amerikanerne mistet 32 bombere. Denne gangen var Münster hovedmålet, og fra flyene kunne en tydelig se bombene eksplodere midt i målet. Grus og jord og murbrokker fløy i luften. De britisk-amerikanske bombetoktene over Tyskland ryster selve grunnvullen for den tyske krigsmakt og Tysklands militære styrker. Tyskland føler seg truet fra 2 sider, den britisk-amerikanske bombing fra vest og russernes frammarsj fra øst. Tapsprosenten ved flyangrepene er nå betydelig mindre enn for et år siden. Britene behersker luften over Tyskland om natten og amerikanerne om dagen. Inntil nå har amerikanske flygende festninger de første 14 dager av oktober kastet ned 4.000 tonn bomber over Tyskland. - De allierte flystyrker i det sydvestlige Stillehav ødela tirsdag 177 japanske fly og en mengde skip ved Raboul på New Georgia under det kraftigste flyangrep som noensinne er utført mot et japansk støttepunkt. Ødeleggelsene var kolossale. 3 destroyere, mengder av skip og havnebåter ble senket eller ødelagt, bygninger, radioanlegg og ammunisjonslagre fløy i luften. Amerikanerne tapte 5 fly.

Diverse:

Under møtet i Underhuset den 12. oktober opplyste statsminister Churchill at den portugisiske regjering har gitt Stor-Britania rett til å benytte støttepunkter på Azorene i kampen mot u-båtene. Denne overenskomst berører på ingen måte Portugals suverenitet over øygruppen, og står heller ikke i strid med Portugals nøytralitet på fastlandet. Avtalen skal gjelde så lenge krigen varer. Straks krigen er slutt vil alle britiske styrker bli trukket tilbake fra øyene. Til gjengjeld vil Stor-Britania forsyne Portugal med råstoffer og forsyninger til landets vepnete styrker. Ved opprettelsen av støttepunktene på Azorene vil det bli innspart mengder av olje og tonnasje. Fra Venezuela er det bare 3.000 kvart-mil til Azorene, og man regner med en besparelse på over 1.000 mil i oljetransporten.

Statsminister Churchill har opplyst at størsteparten av den italienske flåte er på de alliertes hender. Herav 5 av 7 slagskip og 8 av 11 kryssere. En italiensk handelstonnasje på over 150.000 tonn er under alliert kommando. En del høyere funksjonærer i den italienske ambassade i Oslo ble arrestert den 5. oktober fordi de nektet å anerkjenne Mussolinis nye regjering. Av samme grunn er hele den italienske ambassades stab i København blitt arrestert.

Den 30. september ble 300 fanger sendt fra Grini til Tyskland.

Det Kongelige Selskaps bibliotek i Neapel er brendt ned etter tysk ildspåsettelse. Nesten hele innholdet av biblioteket, der i bl. ca. 20000 meget verdifulle bøker, er brendt. Likeså store deler av universitetsbygningen i Neapel ble stukket i brann av tyskerne, som nektet brannvesenet å slukke brannen.

"Pravda" uttaler i forbindelse med den kommende tre-maktskonferanse i Moskva at det som først og fremst står i forgrunnen blandt de problemer som må løses, er å sammensveise de felles tiltak for å forkorte krigens varighet. Algier-konferansen skal også finne sted i nærmeste framtid, og her kommer til å delta 55 representanter for Sovjetsamveldet.

Torsdag aften 7. oktober mellom kl. 22.30 og 23.00 var et tysk militærtog i ruten Oslo - Kristiansand S utsatt for en togavsporing. Ulykken fant sted ved Rygkollen, litt utenfor Drammen i nærheten av Mjøndalen. Da lokomotivet og den eneste sivilvogn i toget hadde passert det sted hvor ulykken skjedde, gikk de øvrige vogner med tyskere av sporet. 4 store boggivogner lå veltet i skråningen ned mot vannet, og en boggivogn, som utelukkende inneholdt tyske militære og en del kvinner, veltet helt ut i Drammens-elven og ligger såvidt synlig med hjulene i været. Drønnene av eksplosjoner kunne høres tydelig i Drammen. Tyske soldater og sikkerhetspoliti løp omkring på ulykkesstedet hele natten med maskinpistoler. Stemningen blandt tyskerne var meget opphisset, og en kunne høre utbrudd som "10 nordmenn for hver tysker" o.l. Det ble satt opp sanitetstog fra Drammen for å hente sårede. Det er bragt inn mange sårede til sykehuset - utelukkende tyskere. Det nøyaktige tall av sårede er ennå ikke helt på det rene. I alt ble det drept om lag 50-60 tyskere. Ulykken skjedde på et sted hvor toget pleier ha go fart.

Som følge av denne hendelse har Terboven og Rediess latt foreta nye justismord. Denne gangen har bødlene latt 5 hederlige, bra nordmenn henrette uten skinn av rett. I den offisielle kunngjøring heter det at de myrdede "tidligere har lagt for dagen at de tilhørte kretser som åndelig og politisk bærer ansvaret for at en så feig, avskyelig handling kunne finne sted." Dermed er beviset for justismordene gitt. Det som er like opprørende er at hele den nazi-kontrollerte presse uten skam forsvarer mordene. De som er skyldige i disse mord, og dem som tar morderne i forsvar, skal vite at deres straff er uunngåelig. Det er ikke første gang at tyskerne i Norge myrder folk fordi de er kjent som gode nordmenn. Svensk "Aftontidningen" skriver om mordene under overskriften "Nye martyrer i Norge": "Tyskerne regner med at dette vil fylle det norske folk med gru. Erfaringen skulle imidlertid ha vist tyskerne at de ikke kan svekke det norske folks motstand med den slags midler. Det kan også tenkes at herrefolkets representanter føler seg mindre svake når de tar gode nordmenns liv. De føler kanskje en abnorm lettelse ved å fyre av skudd mot levende mål." De henrettede går inn i rekken blandt vårt lands martyrer. De har gitt sitt liv for vår sak. Vi gjengir de myrdedes navn: Direktør Alf Johnsen, fondssjef Reidar Furu, ingeniør Thomas Agnæs (67 år), alle Drammen. Varmemester Anders Johansen og Arthur Simensen (den kjente landslagsspiller), begge fra Mjøndalen.

Nyhetene, den 15. oktober 1943:

Italia: Til tross for heftige regnskyll fortsetter den 5. arme framgangen i Volturno-området. Store mengder tanks og forsyninger føres over elven, og bruhodene utvides stadig. Øst for Capua har den 5. arme rykket fram fra 3 - 8 km. inn i de fiendtlige stillinger og har inntatt høytliggende terreng som dekker bruhodet. Nord for munningen av Volturno er britiske avdelinger blitt landsatt. De er gått til angrep på jernbanelinjen til Roma. Tyskerne er drevet tilbake, og de britiske styrkene har oppnådd kontakt med 5. armens hovedstyrker. Ved Cajazzo, 50 km. inn i landet, foregår harde kamper. Her er tyskernes venstre flanke truet. Både øst og vest for Cajazzo er svære tyske motangrep, understøttet av tanks, blitt slått tilbake. I Midt-Italia har de allierte rykket fram og står et par km. fra Vinciaburò. Byen Casacalenda er blitt erobret. Nord for Peskara er 3 jernbanetog blitt bombet. Videre er foretatt bombing over mål på Balkan, bl.a. flyplasser i Hellas. 2 allierte fly mot 4 tyske gikk tapt.

Sovjetsamveldet: Russerne har initiativet over alt langs fronten. Tyskerne trekker forsterkninger fra nordfronten til Kiew. De russiske tropper, som rykket over Dnjepr, er nådd fram til hovedlinjen til det tyske forsvar bak Kiew. De russiske generaler har opprettet sitt hovedkvarter på vestbredden av elven. Lenger sørpå har russerne utvidet bruhodet sør-øst for Kremenshug. De siste timene før Zaporoshes inntakelse var tyskerne grepet av panikk. Tyskerne, som var igjen på østbredden, hoppet på elven, eller gikk i robåter for å komme seg vekk. De fleste ble skutt. Jernbanelinjen, som fører fra Melitopol til Krim, er blitt avskåret på to steder. Tyskerne i området sør for Melitopol er innelåst, idet der ikke finnes bruer over elven sør for Melitopol.

Vestfronten: Flygende festninger angrep ved dagslys i går 3 kulelagerfabrikker i Schweinfurt i Bayern. Tyskerne satte inn det største antall jagerfly, som er sett under noe bombeangrep. 60 flygende festninger og 2 britiske eskortefly gikk tapt. 104 tyske fly ble skutt ned og antakelig 46 til. Da de flygende festninger forlot målområdet, var Schweinfurt et hav av ild og røk.

Inntil nå har norske flygere skutt ned 126 tyske fly. Formannen i den finske utenrikskommite, Voioma, uttalte under et møte forleden: "Vi må anse oss selv berettiget til å arbeide for vår sikkerhet. Dette kan komme til å bety at vi må skille lag med tyskerne".

Søndag aften talte eksnevad fra London om tyskernes framferd i Russland. Han sa bl.a.: "Jeg har hatt anledning til å studere en rekke dokumenter, som viser tyskernes brutalitet i de områder av Russland de har holdt okkupert. Den store russiske dikter, Leo Tolstoj's sønn, Aleksei, har samlet et omfattende bevismateriale fra de forskjellige steder av Russland. Aleksei Tolstoj er ikke bolsjevik, men han er opprørt over de ugjerninger som er begått mot hans folk og han er ikke alene om å kreve gjengjeldelse mot de ansvarlige. I Kharkow har 100.000 mennesker lidd sultedøden under okkupasjonen. Omkring samtlige av byens jødiske innbyggere mellom 20.000 og 23.000 mennesker i alle aldre er brutalt myrdet og kastet i massegraver, levende og døde om hinannen. Der er i den anledning nedsatt en kommisjon som skal undersøke dette forhold nærmere, da man finner det helt utrolig. I byen Stalino fant man over 20.000 menneskelig i en gruvesjakt. 5 millioner russere, menn og kvinner, må utføre slavearbeide for Tyskerne. Tyskerne opfører sig i Russland som om de var omgitt av ville dyr, og det er tydelig å merke at de ikke betrakter russerne som mennesker. En gammel prest i en landsby har fortalt litt om sine opplevelser da tyskerne tok landsbyen. Innbyggerne ble berøvet alle sine eiendeler, såsom husdyr, mat, klær og sko og alle fikk hver sitt slavenummer. Han selv hadde nr. 23. Alle mellom 13 og 65 år ble satt i arbeide, bl. a. med grøftegraving. En kvinne ble hengt fordi hun hadde førsøkt å gjemme vekk litt poteter og noe barnetøy. Hun hadde et spebarn som døde noen dager etterpå. Et to års gammelt barn tok noe mat som tilhørte tyskerne. Barnet ble slengt gjennom vinduet og ut i sneen, hvor moren fant det en tid etter med begge armene av ledd. En kvinne hentet vann fra sin egen brønn en kveld. Hun ble skutt fordi hun overtrådte forbudet mot å være ute etter mørkets frembrudd. En 14 års gammel pike ble skutt fordi en tysk offiser fant at hun ikke hadde vasket hans tøy godt nokk. Dette er bare ett lite utvalg av alle de uhyrligheter som er begått mot det russiske folk. - I Norge har vi også en sønn av en stor dikter, nemlig Erling Bjørnson. Han er heller ikke bolsjevik, men ser litt anderledes på saken. Han hører til de nordmenn som mener at det er enhver nordmanns plikt å hjelpe tyskerne i deres arbeide i Russland. Han forteller at tyskerne nå bygger opp igjen de kirkene de forferdelige bolsjevikene har revet ned, og at de russiske bønder nå får igjen sin jord av tyskerne. Der ligger store oppgaver i Russland som venter på arbeidskraft. Var det ikke en ide å la en mann som Erling Bjørnson og likesinnede, tillike med de norskfødte som har deltatt aktivt i krigen på Tysklands side, få del i det store gjenoppbyggingsarbeide i Russland etter krigen. Tyskertøse og de som har vært litt for ivrige i tjenesten ved tvangsutskrivning av nordmenn til tysk slavearbeide kan også få delta, helst så langt borte fra Norge som mulig. Der er landminer som med utspekulert grusomhet er plasert på de utroligste steder, såsom i madrasser og i pianoer. Også på dette område er der meget som skal gjøres etter krigen, og det kunne jo være passende arbeide for vore tapre hirdmenn å fjerne disse. Det har vært tyskerens plan å gjøre flest mulige til sine medskyldige i sine reddelsgjerninger. Dette kan ha sine fordele, men det føremoment er tilstede, at alle må dele straffen når den kommer.

Det er i disse dager sendt ut et rundskriv fra Norges Handelsforbund med krav på kontingent fra alle detaljister, grossister og agenter beregnet etter satser av bruttoomsætningen. Landets håndverkere har tidligere tydelig sagt fra at de ikke akter å betale kontingent til Norges Håndverkerforbund. Nå, når turen er kommet til handelsstanden må **ALLE SOM EN NEKTE Å BETALE DENNE KONTINGENTEN!** Pengene skal gå til fremme av det tyske kravet om "nasjonal" arbeidsinnsats, dels til rent nazistiske formål. Det dreier seg om meget store beløp som for den enkelte regelmessig vil gjelde det mangedobbelte av hvad han før betalte til sin gamle organisasjon. Parolen er klar: **INGEN MÅ BETALE KONTINGENT TIL NORGES HANDELSFORBUND!** Sørg for at parolen når alle handlende!